

Ньютону допомогло яблуко, а Петру Бондарчуку – яблуня

Впавши з дерева, чоловік, як і його баба-знахарка, зацікавився лікарськими рослинами

За плечима 76-річного Петра Бондарчука – багате на неповторні події та незабутні пригоди життя. З його біографії можна було б сміливо писати захопливий гостросюжетний роман, в якому гіркий драматизм долі тісно переплівся з невичерпною народною мудрістю. Та сьогоднішня наша розмова не про це. Приводом для спілкування послужила книжка рецептів народної медицини, з якою Петро Бондарчук завітав до редакції. Вона й привернула увагу.

– Цікавитесь лікарськими травами?

– Життя змусило. Хоча мав можливість навчитися народній медицині не з книжок, а в рідної баби, яка свого часу знаюча знахаркою була.

– А чому цим своїм шансом не скористалися?

– Охоту до травознавства у мене перша вчителька відбила. Народився я у війну, 1943 року, то до школи в Дермані Першій пішов уже за нових, радянських порядків. І якось (уже й не пам'ятаю з якого дива) похвалився вчительці, що моя баба Степанида збирає трави і лікує людей. Краще б мовчав. Адже тоді вороже ставилися до народної медицини. Вчителька, назвавши бабу мало не прайдисвіткою, порадила мені:

чого зроблена. Кажу: «Ви краще баночку меду візьміть, то користь буде». А вони дітей привчили до всяких чіпсів, чупа-чупсів та іншого непотребу. Все це з хімії зроблено. Та хіба хтось про це думає?

було багато друзів, деякі з яких вже померли. Якби слухали мене, мали почуття міри та їли мед, то, напевне, досі жили б. Але ж ні, бувало, допомагали мені хлопці по господарству, я їх медом пригощаю, а

– Це не яблуко впало, а я з яблуні впав років п'ять тому. Племінник попросив зрізати сухі гілки, але мені ліньки було йти на дачу по ремінь безпеки. Я-то добре лажу по деревах, але того разу однією ногою став на живу, а іншою на суху гілку. Коли різав, різко смикнув пилкою, суха гілка зломилася – і я полетів разом з нею донизу. Хребет тріснув у двох місцях. Добре, що в Дермані живе лікар Ясен (він працює в Здолбунові), який склав мені хребта. Якби не він, то я б уже калікою був. Ось після того я й згадав свою бабу Степаниду. І ще перевірив у лікарні серце, то лікар сказав, що воно працює неритмічно. Тоді поїхав до знайомої медички в Шумськ. Та після обстеження підтвердила, що в мене є проблеми з серцем, і навписувала мені різних таблеток. А в мене був брат, який без перебору ковтав ті таблетки, доки не помер. Думаю, ні, я піду іншим шляхом – спробую вилікуватися народним методом. Баба Степанида була мудрою жінкою, правильно робила. І я пішов

босоніж по росі в садочку. До цього, правда, не звикати. Ще коли в дитинстві пас корови, босоніж бігав по стерні, і хоч би що.

– Баба Степанида тільки травами лікувала чи, як деякі знахарі, й молитвами?

– Та вона багато чого вміла. Я був ще малим, десь у третій клас, здається, ходив, коли засуха взялася. Ні краплі дощу за місяць. Голова колгоспу бідкається, що весь урожай згорить. Прийшов до баби, а вона розрадила: «Підіть до батюшки, нехай збирає людей і до поля хресною ходою йдуть. А я знаю одну молитву, яку буду вдома читати». Коли біда, нікуди дітися. Поміркували, що гірше не буде. Голова колгоспу з парторгом вмисне до району поїхали, щоб гнів начальства не накликати на себе, а священик тим часом з людьми хресною ходою на поле рушили. Я тоді, як зараз пам'ятаю, в коротких штанцях і тоненькій сорочечці за ними кинувся. А баба вслід кричить: «Курточку візьми, бо змокнеш!» «Яке змокнеш?» – запитав. «Сиди трохи».

«Якщо хочеш лікувати людей, то добре вчися в школі, тоді поступиш у медінститут і станеш лікарем». Я прийшов додому і кажу бабі, як вчителька навчила, що вона шарлатанка. Та у відповідь: «Дурник ти. До мене приїжджають люди, від яких лікарі відмовилися, а я їх на ноги ставлю». Але тоді бабині слова я повз вуха пропустив. Тепер шкодую.

? – Виходить, знехтували бабиною наукою?

– Чому ж? Не зовсім. Деякі бабині уроки засвоїв. Баба з дитинства привчала мене до здорових звичок. Казала, що ніколи не треба переїдати, зате їсти більше зелені, овочів, фруктів, сиру, молоко пити. Все добре пережовувати. Тому до 76 років дожив. Не курю, випиваю в міру. П'ять років, як завів пасіку. Капіталу на ній не заробиш, але для здоров'я вона безцінна.

Дивуюся людям, які самі себе і дітей своїх гроблять. Та за це ще й гроші платять. Йдуть, скажімо, в гості і купують діворі якісь солодощі чи шоколадку, яка бозна з

? – А чим вас у дитинстві пригощали?

– Про цукерки тоді й мови не було. Зате здоровими росли, бо їли натуральну і корисну їжу. А ще часник, який у мене досі завжди на столі. Баба, пригадую, змушувала мене ще й цибулю їсти. Та я не хотів. Якби слухав її, то жив би собі і горя не знав. Зате козяче молоко, до якого мене баба привчила (воно дуже корисне), п'ю досі. Було, працював під Києвом на будівництві, то знайшов в окрузі жінку, в якої коза була, і купував у неї молоко. Хлопці ввечері, надихавшись за день пилюки, по сто грамів п'ють, а я – молоко.

? – Ніколи не відчували себе в компанії білоу вороною?

– Ні. Хоча дехто, напевне, не таким, як усі, вважає. Я холостяк, тому інколи збираються в мене хлопці, щоб похастуватися. Вип'ють і починають кістки всім перемивати. Кажу: «Хлопці, давайте я вам краще Шевченка почитаю». Та де там. І слухати не хочуть. А дарма. У мене

їм одне давай – ковбасу, шашлик і пляшку. Часто диву даюся, до яких лише хитрощів вдаються люди, які випити хочуть. Прийде, мало не на колінах просить, дай, мовляв, «чекушку» на натирання для жінки. Дам і потайки стежу за ним. А він тільки-но вийде за хвіртку і відразу пляшку осушить.

Є у нас такий собі чоловік, якого я часом возиком додому вожу. Нап'ється, що вже на ногах не тримається. То я йому кажу, що зроблю маленьку труну на коліщатах і буду його в ній возити. Ох і злиться він на це! А я не зі зла так кажу, а хочу, щоб він покинув п'ятику. До речі, один з моїх братів якось показував мені змійовика від самогонного апарата, якого горілка до дірок проїла. Якщо вона так із залізом зробила, то що вже з внутрішніми людськими органами робить?! Скількох людей вона зі світу жила.

? – А чому ви ні з того ні з сього в народну медицину вдарилися? Яке яблуко на вашу голову впало?

тією стежкою. Відмовився від таблеток не тому, що вони дорогі, а тому, що вважаю: хімія одне лічить, інше калічить.

? – Де рецепти народної медицини для свого лікування берете?

– В основному з книг. Хоча тих, що варті уваги, мало. Здебільшого автори цих видань рецепти переписують один в одного. Я знаю тільки одного травника від Бога. Це наш земляк Михайло Носаль, якого навіть радянська влада визнала, тому двічі дозволила видати дві його книжки про лікарські трави.

А ще виколупую з пам'яті бабину науку. Вона багато мудрого вчила. Завжди казала мені: «Коли прокидаєшся, ніколи не зривайся одразу з ліжка. Бо за ніч все тіло залякло, тому дуже корисно перед тим, як вставати, потягнутися на ліжку». Та ви гляньте хоча б по телевізору, як звірі роблять. Наприклад, лев, прокинувшись після сну, як кіт, потягується. Перш ніж взутися, за порадою баби ходжу

неш? – Думаю – Сонце вже два тижні пече, а на небі ні хмаринки». Вийшли у поле десь за кілометр від села і почали молитися. Якби я цього сам не бачив, то ніколи б не повірив. Це було щось неймовірне: за лічені хвили звідки не візьмись небо почало затягувати важкі чорні хмари, довкола все потемніло, стало гриміти, блискати і враз полило, мов з відра. Усі вмить промокли до ниточки, а на дорозі баюри по коліна утворилися. Отаку силу молитва має.

? – У вашому чи сусідньому селі немає людей, які на травах зналися б або молитвами лікували?

– Де там! Тільки щось заболить, люди до аптеки біжать. Багато чого змінилося в нашому житті. Навіть у порівнянні з недалекими часами. Раніше, коли дивився кінокомедію, то мало живота не рвав, а тепер сміятися не хочеться. Та й не до сміху чомусь.

**Спілкувався
Василь GERUS**